

RÖPORTAJ

Dr. Najah el-Otaibi:

“Spora yatırım yapmak, Körfez ülkelerinin ekonomilerine ve toplumlarına çeşitli faydalar sağlaması için büyük bir fırsat”

ABDENNOUR TOUMI

Kurum Dışı Araştırmacı ORSAM

“Geçmişte Körfez ülkelerinin sporu diplomatik faaliyetlerine dâhil etme ihtiyacı hissetmediklerini tahmin ediyorum çünkü uluslararası ilişkilerini petrolün varlığıyla güvence altına almışlardı ancak petrol artık sürdürülebilir bir ekonomik kaynak olmadığı için son zamanlarda spora büyük yatırımlar yaparak ekonomilerini petrol bağımlısı olmaktan çıkararak çeşitlendirmeye yöneldiler.

Abdennour Toumi: Spor diplomasisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yeni bir kamu diplomasisi konsepti dikkat çekiyor. Örneğin, 2020 FIFA Dünya Kupası Katar gibi veya 2016'dan beri Suudi Arabistan'ın Veliht Prensi Muhammed bin Selman'ın Krallığın ekonomik ve stratejik konumunu spor diplomasisi yoluyla geliştirmeye çalışması gibi...

Dr. Najah el-Otaibi: Evet katılıyorum, Körfez ülkelerinin ekonomik

Kimdir?

Najah el-Otaibi

Suudi Arabistanlı bir araştırmacı ve gazeteci olan Dr. Najah el-Otaibi, özellikle Suudi Arabistan ve Körfez bölgesine odaklanarak, uluslararası ilişkiler ve diplomasi konularında uzmanlaşmıştır. El-Otaibi, Birleşik Krallık ve ABD'de Tony Blair Küresel Değişim Enstitüsü, Henry Jackson Topluluğu ve Washington DC'deki Arabistan Vakfı gibi bir dizi düşünce kuruluşunda çalışmıştır. El-Otaibi'nin yayınları toplumsal cinsiyet ve siyaset, güvenlik ve terörle mücadele, kamu diplomasisi ve yumuşak güç konularına odaklanmaktadır. BBC, CNN ve Channel 5 gibi uluslararası medya kuruluşlarında sık sık muhabirlik yapan el-Otaibi, Times of London, I News ve Independent gibi uluslararası basın kuruluşları için de yazılar kaleme almıştır. Ayrıca Lordlar Kamarası, Avam Kamarası ve Chatham House'daki panellere konuşmacı olarak katılım sağlamıştır.

güç elde etmek için yumuşak güç kaynaklarını yakın zamana kadar yeterince kullanmadıklarını düşünüyorum. Bu kaynaklardan biri de spor. Geçmişte Körfez ülkelerinin sporu diplomatik faaliyetlerine dâhil etme ihtiyacı hissetmediklerini tahmin ediyorum çünkü uluslararası ilişkilerini petrolün varlığıyla güvence altına almışlardı ancak petrol artık sürdürülebilir bir ekonomik kaynak olmadığı için son zamanlarda spora büyük yatırımlar yaparak ekonomilerini petrol bağımlısı olmaktan çıkararak çeşitlendirmeye yöneldiler.

Abdenmour Toumi: Spor diplomasisi kavramı, yurt dışındaki kamuoylarını etkileyerek devletler arasındaki kısa ve uzun vadeli ilişkileri geliştirmek zorunda olan bölge devletleri tarafından bir araç olarak kullanılabilir mi?

Dr. Najah el-Otaibi: Ülkelerin sadece imajlarını düzeltmek gayesine

matuf olarak milyonlarca dolar para yatırdıklarını düşünmüyorum. Bence bu durum, imajları genel olarak olumlu hâle geldiğinde elde edecekleri yan bir fayda mahiyetindedir. Örneğin, Dubai gibi şehirler çok az enerji kaynağına sahiptir ve turizm gibi enerji ile ilgili olmayan diğer kaynaklara dayalı ekonomisi söz konusudur. Son 20 yılda Dubai tenis, golf ya da diğer araba yarışları gibi popüler spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak için büyük çaba sarf etmiştir. Bu etkinlikler Dubai'nin spor merkezi olarak uluslararası imajını geliştirmiş ve sonuç olarak şehri sürdürülebilir gelir getiren spor meraklıları için en iyi destinasyon hâline getirmiştir. Dolayısıyla Körfez ülkelerinin spora yatırım yapma konusundaki nihai motivasyonunun tamamen ekonomik olduğunu düşünüyorum.

Abdenmour Toumi: Ülkelerin, spor diplomasisi bağlamında diplo-

matik aktörleri ve mekânları geliştirerek kültürel, sosyo-politik ve jeopolitik olarak kendilerini daha iyi pazarlamalarına imkân tanıyacağı noktasında Körfez ülkelerinin örnek olduğu söylenebilir. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

“Katar'ın 2022 FIFA Dünya Kupası'na başıyla ev sahipliği yapmasının ardından diğer Körfez ülkelerinin de uluslararası turizm etkinliklerine ev sahipliği yapmak için önemli bir rakip olarak ortaya çıktığını düşünüyorum.

”
Dr. Najah el-Otaibi: Evet, katlıyorum. Körfez ülkeleri uzun zamandır petrol ve çöl dışında sunacak hiçbir şeyi olmayan yerler olarak algılanıyor. Bu tablo son

yıllarda söz konusu ülkelerin vizyoner genç liderleri sayesinde değişti. Katar'ın 2022 FIFA Dünya Kupası'na başarıyla ev sahipliği yapmasının ardından diğer Körfez ülkelerinin de uluslararası turizm etkinliklerine ev sahipliği yapmak için önemli bir rakip olarak ortaya çıktığını düşünüyorum. Hatta son zamanlarda yabancıların Körfez ülkelerinin uluslararası etkinliklere, hatta spor dışı etkinliklere ev sahipliği yapma konusundaki güvenirliliklerine yönelik tutumunda bir değişiklik olduğunu gördük. Örneğin Fransa, Suudi Arabistan'ın EXPO 2023'e ev sahipliği yapma adaylığını desteklemişti. Elbette bu durum, bir başka Avrupa ülkesi olan İtalya'nın da aday olduğu düşünüldüğünde alışılmadık bir tablo ortaya çıkardı ancak Fransa, oyunu Riyad'dan yana kullanmaya karar vererek Suudi Arabistan'ın böylesine büyük bir etkinliğe ev sahipliği yapmak için daha iyi bir seçenek olduğunu kanıtladı.

Abdennour Toumi: Spor, futbol müsabakalarında tanık olduğumuz gibi bir sorun sebebi olabilir ve devletler arasındaki diplomatik ilişkileri kötüleştirebilir. Bu durumun en belirgin örneğini, 2009 yılında Güney Afrika'da 2010 FIFA Dünya Kupası eleme maçlarında iki Kuzey Afrika ülkesi Cezayir ve Mısır'ın birbirlerine girmesiyle 1969'da El Salvador ve Honduras'ın neredeyse savaşa girmek üzere oldukları hadisede gördük. Geleşmekte olan ülkelere sporda neden böyle şeyler yaşanıyor?

Dr. Najah el-Otaibi: Bence bu durum Ortadoğu ülkeleri arasındaki rekabeti artıracaktır ancak söz konusu rekabetin siyasi gerginliklere

yol açacağı anlamına gelmiyor. En azından Körfez ülkeleri arasında değil çünkü tıpkı Avrupa Birliği gibi Körfez ülkeleri de bir birlik ve bu ülkelerin halklarıyla hükümetleri ülkeler arasındaki özel bağlara inanıyorlar. Örneğin, Katar 2022 FIFA Dünya Kupası'na ev sahipliği yaptığında pek çok Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkesi lojistik konusunda yardımcı olmayı teklif etti. Bunun sebebi, KİK'in bir ülke tarafından elde edilen herhangi bir başarının diğerlerini de etkileyeceğine ve onlara pek çok fayda sağlayacağına inanıyor olmalarıdır.

Abdennour Toumi: Bu yumuşak güç girişimleri ve yatırımları Körfez ülkeleri tarafından yürütülen görkemli projelerdir, bunu FIFA Dünya Kupası Katar 2022'de gördük. Bu etkileyiciydi ve Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki insanları gururlandırdı. Sizce, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinin zengin ve yükselen devletlerinin gidişatı nereye doğru gidiyor? Kendi ülkelerinde önemli profesyonel spor etkinliklerine ev sahipliği yapmaları, Avrupa liglerini ve takımlarını finanse etmek de dâhil olmak üzere spor varlıklarına/yatırımlarına sahip olmaları bu ülkelere ne kazandıracaktır?

Dr. Najah el-Otaibi: Spora yatırım yapmak, Körfez ülkelerinin ekonomilerine ve topluluklarına çeşitli faydalar sağlaması için büyük bir fırsat. Şu anda da bu fırsattan gerektiği gibi faydalanıyor gibi görünüyorlar. Daha önce de belirttiğim gibi söz konusu spor yatırımları bugüne dek ihmal edilmişti. Gelecekteki diplomalarında bu

tür yumuşak güç yaklaşımlarını kullanmaya devam edeceklerini tahmin ediyorum.

Abdennour Toumi: Suudi Arabistan için tüm bunlar 2030 Vizyonu stratejik planının ve spor diplomasisi yoluyla küresel ekonomide yeni bir duruşun bir parçası mı?

Dr. Najah el-Otaibi: Kesinlikle. Suudi Arabistan, sahip olduğu rezervlerin hâlâ çok büyük ve bir 100 yıl daha yetebilir olmasına rağmen petrolün tükeneneğini fark etti. Ancak şu an amaç bunun yerine sürdürülebilir ve uzun vadeli bir kaynağın getirilmesidir. Eminim ki siz de Suudi kamu diplomasisinin odağında artık sadece sporun olmadığı; eğlence, teknoloji ve start-up gibi diğer sektörlere de kayda değer bir yatırım yapıldığının farkındasınızdır.

Abdennour Toumi: Özellikle Körfez ülkelerinin kamu politikalarında spor diplomasisinin artan önemi göz önüne alındığında, sporun FIFA gibi dünya organizasyonları üzerindeki gelecekteki etkileri ve aynı zamanda Cristiano Ronaldo, Karim Benzema ve belki de Riyad Mahrez gibi dünya çapında futbolcuların transferleri, Avrupa'nın önde gelen takımlarının satın alınması ve son olarak Körfez ülkeleri arasında bir şampiyonlar ligi oluşturulması olasılığı hakkındaki değerlendirmeniz nedir?

Dr. Najah el-Otaibi: Körfez ülkelerinin spor diplomasisine yönelik yeni yaklaşımının olumsuz bir etkisini görmüyorum. Bu aslında sporda küresel rekabeti, takımların performanslarını ve turnuvaları arttıracak sağlıklı bir hamledir. ■